

PRIVREMENI OKVIR ZA MJERE DRŽAVNE POMOĆI U SVRHU PODRŠKE EKONOMIJI U AKTUELNOJ PANDEMIJI COVIDA-19 (2020/C 1863)

1. PANDEMIJA COVID-A 19, POSLJEDICE ZA EKONOMIJU I POTREBNE PRIVREMENE MJERE

1.1. Pandemija COVID-a 19 i njene posljedice za ekonomiju

1. Pandemija COVID-a 19 je ozbiljna javna zdravstvena kriza koja pogađa građane i društva, a zaraženih ima u svim državama članicama Unije. To je i snažan udar na svjetsku i evropsku ekonomiju, pa je koordinirana ekonomska intervencija država članica i institucija Unije od presudne važnosti za ublažavanje posljedica za ekonomiju Unije.
2. Ekonomija je višestruko izloženo tom udaru. Tu su udar na snabdijevanje uzrokovan poremećajem u lancima snabdijevanja, udar na potražnju uzrokovan smanjenom potražnjom potrošača, negativan učinak neizvjesnosti na planove ulaganja i učinak ograničene likvidnosti na preduzeća.
3. Raznim mjerama ograničavanja koje su države članice donijele, kao što su mjere društvenog udaljavanja, ograničenja putovanja, karantene i zatvaranja, trebalo bi, koliko god je to moguće, skratiti i ograničiti trajanje udara. Te mjere imaju trenutni učinak na potražnju i ponudu i pogađaju preduzeća i zaposlene, naročito u zdravstvu, turizmu, kulturi, maloprodaji i transportu. Osim neposrednih posljedica na mobilnost i trgovinsku razmjenu, pandemija COVID-a 19 sve više utiče i na preduzeća u svim sektorima, mala, srednja i velika. Posljedice se osjete i na svjetskim finansijskim tržištima, naročito zbog likvidnosti. Te posljedice nije moguće ograničiti na jednu državu članicu, one će narušiti ekonomiju Unije u cjelini.
4. U vanrednim okolnostima uzrokovanim pandemijom covid-19 preduzeća svih vrsta mogla bi se naći u situaciji ozbiljnog manjka likvidnosti. Solventna i nešto manje solventna preduzeća mogla bi iskusiti iznenadni manjak ili čak nedostupnost likvidnih sredstava, mala i srednja preduzeća posebno su izložena riziku. Zato bi to kratkoročno i srednjoročno moglo ozbiljno uticati na ekonomsko stanje brojnih zdravih preduzeća i na njihove zaposlene, uz dugoročne posljedice po njihov opstanak.
5. Banke i drugi finansijski posrednici imaju ključnu ulogu u ublažavanju posljedica pandemije COVID-a 19 jer održavaju dotok kredita u ekonomiji. Dode li do ozbiljnog ograničenja dotoka kredita, ekonomska će se aktivnost naglo usporiti jer će preduzeća teško moći plaćati dobavljače i zaposlene. Zato je primjereno da države članice mogu preduzeti mjere kojima će kreditne institucije i druge finansijske posrednike podstaći da kontinuirano ostvaruju svoju ulogu i nastave unapređivati ekonomske aktivnosti u Uniji.
6. Pomoć država članica preduzećima na osnovu člana 107. stava 3. tačke (b) UFEU-a i ove Komunikacije, koja se dodjeljuje uz posredovanje banaka kao finansijskih posrednika, direktna je pomoć tim preduzećima. Cilj takve pomoći nije očuvanje ili obnova održivosti, likvidnosti ili solventnosti banaka. Jednako tako, cilj pomoći država članica bankama na osnovu člana 107. stava 2. tačke (b) UFEU-a radi nadoknade direktne štete nastale zbog pandemije COVID-a 19¹ nije očuvanje ili obnova održivosti, likvidnosti ili solventnosti institucije ili subjekta. Zato se takva pomoć neće smatrati vanrednom javnom finansijskom pomoći u skladu sa Direktivom 2014/59/EU Evropskog parlamenta i Vijeća (Direktiva o oporavku i sanaciji banaka)² ni Uredbom 806/2014 Evropskog parlamenta i Vijeća (Uredba o jedinstvenom sanacijskom mehanizmu)³, niti će se ocjenjivati u skladu s pravilima o državnim pomoćima⁴ koja se primjenjuju na bankarski sektor.⁵

¹ Države članice moraju obavijestiti Komisiju o takvoj pomoći, a Komisija će je ocijeniti na osnovu člana 107. stava 2. tačke (b) UFEU-a.

² SL L 173, 12.6.2014., str. 190–348.

³ SL L 225, 30.7.2014., člana 3. stav 1. definicija 29. Uredbe o jedinstvenom sanacijskom mehanizmu.

7. Ako bankama zbog pandemije COVID-a 19 bude potrebna vanredna javna finansijska pomoć (vidjeti član 2. stav 1. definiciju br. 28. Direktive o oporavku i sanaciji banaka i član 3. stav 1. definiciju br. 29. Uredbe o jedinstvenom sanacijskom mehanizmu) u obliku likvidnosti, dokapitalizacije ili umanjenja vrijednosti imovine, procijenice se ispunjava li određena mjera uslove iz člana 32. stav 4. tačke (d) podtačka i., ii. ili iii. Direktive o oporavku i sanaciji banaka i član 18. stav 4. tačke (d) podtačka i., ii. ili iii. Uredbe o jedinstvenom sanacijskom mehanizmu. Ako su posljednji uslovi ispunjeni, ne smatra se da će banka koja prima tu vanrednu javnu finansijsku pomoć propasti niti vjerojatno propasti. Smatraće se da su takve mjere kojima se rješavaju problemi povezani sa pandemijom COVID-a 19 obuhvaćene tačkom 45. Komunikacije o bankarstvu iz 2013.⁶, u kojoj je utvrđena izuzetak od zahtjeva da teret snose i akcioniri i povjerioci subordiniranog duga.
8. Preduzećima možda ne prijeti samo manjak likvidnosti, nego bi mogla pretrpjeti i znatnu štetu zbog pandemije COVID-a 19. Pandemija COVID-a 19 po prirodi je vanredno stanje, što znači da se takve štete nisu mogle predvidjeti, da su znatne i zato dovode preduzeća u stanje čiji se uslovi značajno razlikuju od uobičajenih tržišnih uslova poslovanja. Čak se i zdrava preduzeća, dobro pripremljena na uobičajene rizike poslovanja, mogu u ovim vanrednim okolnostima naći u poteškoćama koje bi zbog svojih razmjera mogle ugroziti njihovu održivost.
9. Pandemija COVID-a 19 nosi rizik ozbiljnog pada koji utiče na cijelu ekonomiju EU-a, pogađa preduzeća, radna mjesta i domaćinstva. Potrebnu državnu pomoć treba dobro usmjeriti kako bi se osigurala dovoljna likvidnost na tržištima, ublažila šteta nastala za zdrava preduzeća i očuvao kontinuitet ekonomske aktivnosti za vrijeme i nakon pandemije COVID-a 19. Nadalje, države članice mogu odlučiti pružiti pomoć subjektima u sektoru turizma kako bi se zajamčilo rješavanje zahtjeva za povrat troškova u kontekstu pandemije COVID-a 19 i na taj način osigurala zaštita prava putnika i potrošača, kao i jednako postupanje prema putnicima. Budući da je proračun EU-a ograničen, glavni odgovor mora doći iz proračuna država članica. Pravila EU-a o državnoj pomoći državama članicama omogućavaju da se poduzmu brze i učinkovite mjere za pomoć građanima i preduzećima, posebno malim i srednjim, koja se suočavaju sa ekonomskim poteškoćama zbog pandemije COVID-a 19.

1.2. Bliska evropska koordinacija nacionalnih mjera pomoći

10. Ciljanom i proporcionalnom kontrolom državnih pomoći u Uniji obezbjeđuje se efektivnost nacionalnih mjera pomoći u smislu pomoći pogođenim preduzećima za vrijeme pandemije bolesti COVID-19, ali im se omogućava i oporavak nakon sadašnje krize, imajući na umu važnost ostvarivanja uporedne zelene i digitalne tranzicije u skladu sa Unijinim ciljevima. Jednako tako, Unija kontrolom državnih pomoći sprječava dijeljenje unutrašnjeg tržišta i obezbjeđuje stabilnost jednakih uslova. Integritet unutrašnjeg tržišta doprinijeće i bržem oporavku. Izbjećiće se i štetna takmičenja u subvencijama jer u takvim takmičenjima, na uštrb kohezije unutar Unije, bogatije države članice mogu potrošiti više od siromašnijih susjeda.

1.3. Potreba za primjerenim mjerama državne pomoći

11. U okviru opštih nastojanja država članica da ublaže posljedice pandemije COVID-a 19 na svoju ekonomiju, u ovoj Komunikaciji utvrđuju se mogućnosti koje države članice imaju na osnovu pravila Unije za osiguravanje likvidnosti i pristupa finansiranju preduzećima koja se u ovom periodu suočavaju sa iznenadnim manjkom, posebno MSP-ovima, kako bi im se omogućio opravak od trenutne situacije.
12. Komisija je u Komunikaciji o koordiniranom ekonomskom odgovoru na pandemiju covid-19 od 13. marta 2020.⁷ utvrdila različite mogućnosti koje su na raspolaganju državama članicama, a koje nisu obuhvaćene kontrolom državnih pomoći Unije i koje se mogu podijeliti bez uključivanja Komisije. To uključuje mjere koje se primjenjuju na sva preduzeća u pogledu subvencija za plate, obustave plaćanja poreza na dobit i poreza na dodatnu vrijednost ili doprinosa za socijalno osiguranje, ili finansijsku pomoć koja se dodjeljuje direktno potrošačima za otkazane usluge ili neiskorišćene karte za koje dotični subjekti ne vraćaju novac.
13. Države članice mogu donijeti i mjere pomoći u skladu s Uredbama o opštem kolektivnom izuzeću⁸, bez uključivanja Komisije.

⁴ Komunikacija o dokapitalizaciji finansijskih institucija u trenutnoj finansijskoj krizi: ograničenje pomoći na najmanju potrebnu mjeru i mehanizmi osiguranja protiv pretjeranih narušavanja tržišne konkurencije („Komunikacija o dokapitalizaciji”) (SL C 10, 15.1.2009., str. 2.), Komunikacija Komisije o postupanju s imovinom umanjene vrijednosti u finansijskom sektoru Zajednice („Komunikacija o postupanju s imovinom umanjene vrijednosti”) (SL C 72, 26.3.2009., str. 1.) Komunikacija o povraćaju održivosti i ocjeni mjera restrukturiranja finansijskog sektora u trenutnoj krizi prema pravilima o državnim pomoćima („Komunikacija o restrukturiranju”) (SL C 195, 19.8.2009., str. 9.), Komunikacija Komisije o primjeni, počevši od 1. januara 2011. godine, pravila o državnim pomoćima za podsticajne mjere u korist finansijskih institucija u kontekstu finansijske krize („Komunikacija o produženju iz 2010.”) (SL C 329, 7.12.2010., str. 7.), Komunikacija Komisije o primjeni, počevši od 1. januara 2012. godine, pravila o državnim pomoćima na podsticajne mjere u korist finansijskih institucija u kontekstu finansijske krize („Komunikacija o produženju iz 2011.”) (SL C 356, 6.12.2011., str. 7.), Komunikacija Komisije o primjeni pravila o državnim pomoćima za podsticajne mjere u korist banaka u kontekstu finansijske krize počevši od 1. avgusta 2013. („Komunikacija o bankarstvu iz 2013.”) (SL C 216, 30.7.2013., str. 1.).

⁵ Sve mjere pomoći kreditnim ili drugim finansijskim institucijama koje se smatraju državnom pomoći u smislu člana 107. stava 1. UFEU-a na koje se ova Komunikacija ne odnosi ili koje nisu pokrivene članom 107. stavom 2. tačkom (b) UFEU-a moraju se prijaviti Komisiji i ocijenit će se u skladu s pravilima o državnim pomoćima koja se primjenjuju na bankarski sektor.

⁶ Komunikacija Komisije o primjeni pravila o državnim pomoćima za podsticajne mjere u korist banaka u kontekstu finansijske krize počevši od 1. avgusta 2013., SL C 216, 30.7.2013., str. 1.-15

⁷ Komunikacija Komisije Evropskom parlamentu, Evropskom vijeću, Vijeću, Evropskoj centralnoj banci, Evropskoj investicionoj banci i Evroskupini – Koordinirani ekonomski odgovor na pandemiju covid-19, COM(2020) 112 final od 13.3.2020

⁸ Uredba Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. juna 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija pomoći kompatibilnim sa unutrašnjim tržištem u primjeni člana 107. i 108. Ugovora, SL L 187 od 26.6.2014., str. 1., Uredba Komisije (EZ) br. 702/2014 od 25. juna 2014. o proglašenju određenih kategorija pomoći u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima kompatibilnim sa unutrašnjim tržištem u

14. Osim toga, na osnovu člana 107. stav 3. tačke (c) UFEU-a i kako je dodatno utvrđeno u Smjernicama o državnim pomoćima za sanaciju i restrukturiranje, države članice mogu Komisiji prijaviti mjere pomoći za ispunjavanje ozbiljnih potreba za likvidnošću i pomoć preduzećima koja su u finansijskim poteškoćama, između ostalog i ako je do toga došlo ili ako im se situacija pogoršala zbog pandemije COVID-a 19⁹.
15. Osim toga, na osnovu člana 107. stav 2. tačke (b) UFEU-a države članice mogu nadoknaditi štetu koja je nastala zbog pandemije i direktna je njome uzrokovana preduzećima u sektorima koji su posebno pogođeni pandemijom (npr. saobraćaj, turizam, kultura, ugostiteljstvo i maloprodaja) i/ili organizatorima otkazanih događanja. Države članice mogu prijaviti takve mjere za nadoknadu štete i Komisija će ih direktno ocijeniti na osnovu člana 107. stav 2. tačke (b) UFEU-a.¹⁰ Načelo jednokratne dodjele¹¹ iz Smjernica o pomoćima za sanaciju i restrukturiranje ne primjenjuje se na pomoć koju Komisija ocijeni kompatibilnom s unutarnjim tržištem na osnovu člana 107. stav 2. tačke UFEU-a jer poslednja vrsta pomoći nije „pomoć za sanaciju, pomoć za restrukturiranje ili privremena pomoć za restrukturiranje” u smislu tačke 71. Smjernica o pomoćima za sanaciju i restrukturiranje. Države članice mogu stoga na osnovu člana 107. stav 2. tačke (b) UFEU-a isplatiti naknadu za štetu direktno uzrokovanu pandemijom COVID-a 19 preduzećima koja su već dobila pomoć u skladu sa Smjernicama o pomoćima za sanaciju i restrukturiranje.
16. Kao dopunu prethodno navedenim mogućnostima Komisija u ovoj Komunikaciji utvrđuje dodatne privremene mjere državne pomoći koje smatra spojivima na osnovu člana 107. stav 3. tačke (b) UFEU-a, koje se mogu vrlo brzo odobriti nakon što ih prijavi predmetna država članica. Osim toga, i dalje je moguće obavješćavanje o alternativnom pristupu – programima pomoći i pojedinačnim mjerama. Cilj je ove Komunikacije utvrditi okvir kojim se državama članicama omogućuje otklanjanje poteškoća s kojima se preduzeća trenutno suočavaju, a istovremeno održati cjelovitost unutrašnjeg tržišta Unije i obezbijediti ravnopravne tržišne uslove.
- 16.a Nadalje, Komisija smatra da je, uz mjere pomoći koje su dopuštene na osnovu člana 107. stav 3. tačke (b) UFEU-a i postojeće mogućnosti na osnovu člana 107. stav 3. tačke (c) UFEU-a, nužno ubrzati istraživanje i razvoj u području bolesti COVID-19, podržati infrastrukture za ispitivanje i za unaprijeđenje procesa sa laboratorijskog na industrijski nivo potreban za razvoj proizvoda važnih za suzbijanje širenja bolesti COVID-19 i podržati proizvodnju proizvoda potrebnih za odgovor na pandemiju. Stoga se ovom Komunikacijom utvrđuju uslovi pod kojima će Komisija takve mjere smatrati kompatibilnim sa unutrašnjim tržištem na osnovu člana 107. stav 3. tačke (c) UFEU-a. Komisija je uzela u obzir zajednički cilj koji se nastoji postići takvim mjerama podrške i njihove pozitivne učinke u smislu rješavanja aktualne zdravstvene krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19 u odnosu na moguće negativne posljedice takvih mjera na unutrašnje tržište.

2. PRIMJENJIVOST ČLANA 107. STAV 3. TAČKE (B) UGOVORA O FUNKCIONISANJU EVROPSKE UNIJE

17. Na osnovu člana 107. stav 3. tačke (b) UFEU-a Komisija može objaviti da su sa unutrašnjim tržištem spojive pomoći „za otklanjanje ozbiljnih poremećaja u ekonomiji neke države članice”. U tom kontekstu sudovi Unije presudili su da poremećaji moraju uticati na cijelu ekonomiju ili važan dio ekonomije dotične države članice, a ne samo na jednu njenu regiju ili dio njene državne teritorije. To je, nadalje, u skladu s potrebom strogog tumačenja svih direktnih odredbi, kao što je član 107. stav 3. tačka (b) UFEU-a.¹² To tumačenje Komisija dosljedno primjenjuje pri donošenju odluka.¹³
18. S obzirom na to da pandemija bolesti COVID-19 utiče na sve države članice i da mjere ograničavanja koje su države članice preduzele utiču na preduzeća, Komisija smatra da su državne pomoći opravdane i da se tokom ograničenog perioda mogu proglasiti spojivima sa unutrašnjim tržištem na osnovu člana 107. stav 3. tačke (b) UFEU-a kako bi se nadoknadio manjak likvidnosti s kojim su suočena preduzeća i osiguralo da poremećaji koje je prouzrokovala pandemija COVID-a 19 ne ugroze njihovu održivost, a posebno održivost MSP-ova.
19. Komisija u ovoj Komunikaciji utvrđuje uslove spojivosti koje će u načelu primjenjivati na pomoći koje države članice dodijele na osnovu člana 107. stav 3. tačke (b) UFEU-a. Države članice stoga moraju dokazati da su mjere državne pomoći koje su prijavljene Komisiji na osnovu ove Komunikacije potrebne, primjerene i razmjerne za otklanjanje ozbiljnih poremećaja u ekonomiji predmetne države članice i da se u potpunosti poštuju svi uslovi iz ove Komunikacije.
20. Privremene mjere pomoći obuhvaćene ovom Komunikacijom mogu se međusobno objediniti u skladu sa odredbama u posebnim odjeljcima ove Komunikacije. Privremene mjere pomoći obuhvaćene ovom Komunikacijom mogu se

primjeni člana 107. i 108. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, SL L 193, 1.7.2014., str. 1. i Uredba Komisije (EU) br. 1388/2014 od 16. decembra 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija pomoći preduzećima koja se bave proizvodnjom, preradom i stavljanjem na tržište proizvoda ribarstva i akvakulture kooptabilnim sa unutrašnjim tržištem u primjeni člana 107. i 108. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, SL L 369, 24.12.2014., str. 37.

⁹ Smjernice o državnoj pomoći za sanaciju i restrukturiranje nefinansijskih preduzeća u teškoćama, SL C 249, 31.7.2014., str. 1. Komisija je odobrila niz programa u devet različitih država članica.

¹⁰ Vidjeti, primjer, Odluku Komisije SA. 56685, Danska – program nadoknade štete za otkazivanje događaja zbog covid-19.

https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/1/202011/285054_2139535_70_2.pdf.

¹¹ Vidjeti odjeljak 3.6.1. Smjernica o pomoći za sanaciju i restrukturiranje.

¹² Presuda Suda u zajedničkim predmetima T-132/96 i T-143/96, Freistaat Sachsen, Volkswagen AG i Volkswagen Sachsen GmbH protiv Komisije, ECLI:EU:T:1999:326, tačka 167.

¹³ Odluka Komisije 98/490/EZ u predmetu C 47/96 Crédit Lyonnais (SL L 221, 8.8.1998., str. 28.), tačka 10.1.; Odluka Komisije 2005/345/EZ u predmetu C 28/02 Bankgesellschaft Berlin (SL L 116, 4.5.2005., str. 1.), tačka 153. i dalje; i Odluka Komisije 2008/263/EZ u predmetu C 50/06 BAWAG (SL L 83, 26.3.2008., str. 7.), tačka 166. Vidjeti Odluku Komisije u predmetu NN 70/07 Northern Rock (SL C 43, 16.2.2008., str. 1.), Odluku Komisije u predmetu NN 25/08 Pomoć za sanaciju za Risikoabschirmung WestLB (SL C 189, 26.7.2008., str. 3.) i Odluku Komisije od 4. lipnja 2008. o državnoj pomoći C 9/08 SachsenLB (SL L 104, 24.4.2009., str. 34.) i Odluku Komisije od 6. juna 2017. u predmetu SA.32544 (2011/C) Restrukturiranje TRAINOSE S.A (SL L 186, 24.7.2018., str. 25.).

objediniti sa podrškom na osnovu uredbi o de minimis pomoći¹⁴ ili sa podrškom na osnovu uredbi o kolektivnom izuzeću¹⁵ ako se poštuju odredbe i pravila o objedinjavanju iz tih uredbi.

20.a Pomoć kreditnim i finansijskim institucijama ne treba se ocjenjivati u skladu s ovom Komunikacijom osim kada je riječ o:

- i. indirektnim pogodnostima za kreditne ili finansijske institucije koje usmjeravaju pomoć u obliku zajma ili jemstava na osnovu odjeljaka od 3.1. do 3.3. i u skladu sa zaštitnim mjerama iz odjeljka 3.4.; i
- ii. pomoći na osnovu odjeljka 3.10. ako program nije namijenjen isključivo zaposlenim iz finansijskog sektora.

3. PRIVREMENE MJERE DRŽAVNE POMOĆI

3.1. Ograničeni iznosi pomoći

21. Osim postojećih mogućnosti na osnovu člana 107. stav 3. tačke (c) UFEU-a, u sadašnjim okolnostima prikladno, potrebna i namjenska rješenja mogu biti privremeni ograničeni iznosi pomoći preduzećima koja su suočena sa iznenadnim manjkom likvidnosti ili čak potpunom neikvidnošću.
22. Komisija će takvu državnu pomoć smatrati spojivom s unutrašnjim tržištem na osnovu člana 107. stav 3. tačke (b) UFEU-a ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
 - a. ukupni iznos pomoći ne prelazi 800 000 EUR po preduzeću. Pomoć se može dodijeliti u obliku direktnih bespovratnih sredstava, poreskih olakšica i povoljnijih uslova plaćanja ili u drugim oblicima, kao što su otplate, jemstva, zajmovi i vlasnički kapital, pod uslovom da ukupna nominalna vrijednost takvih mjera ne prelazi ukupnu gornju granicu od 800 000 EUR po preduzeću; svi iznosi moraju biti bruto iznosi, tj. prije odbitka poreza ili drugih troškova;
 - b. pomoć se dodjeljuje na osnovu programa s procijenjenim iznosom sredstava;
 - c. pomoć se ne može dodijeliti preduzećima koja su već bili u poteškoćama (u smislu Uredbom o opštem kolektivnom izuzeću¹⁶) na dan 31. decembra 2019.;
 - d. pomoć je dodijeljena najkasnije 31. decembra 2020.¹⁷;

22.a Ako preduzeća djeluje u više sektora na koje se u skladu sa tačkom 22. podtačkom (a) i tačkom 23. podtačkom (a) primjenjuju različiti maksimalni iznosi, ta država članica odgovarajućim sredstvima, na primjer razdvajanjem računa, osigurava da se za svaku od tih djelatnosti poštuje odgovarajuća gornja granica i da se ne premaši ukupni maksimalni iznos od 800 000 EUR po preduzeću. Ako preduzeće djeluje u sektorima iz tačke 23. podtačke (a), ne bi trebao preći ukupni maksimalni iznos od 120 000 EUR po preduzeću.

3.2. Pomoć u obliku garancija za zajmove

23. Kako bi se osigurao pristup likvidnosti za preduzeća koja su suočena s iznenadnim manjkom sredstava, državne garancije za zajmove u ograničenom razdoblju i iznos zajma mogu biti prikladno, nužno i ciljano rješenje u sadašnjim okolnostima.

23a. Pomoć dodijeljena u skladu sa odjeljkom 3.2. ne objedinjava se sa podrškom dodijeljenom za glavnice istog osnovnog zajma u skladu sa odjeljkom 3.3. i obrnuto. Pomoć koja je dodijeljena u skladu sa odjeljcima 3.2. i 3.3. može se objediniti za različite zajmove ako ukupni iznos zajmova po korisniku ne prelaze gornje granice utvrđene u tački 25. podtački (d) ili u tački 27. podtački (d). Korisnik može istovremeno koristiti više mjera iz odjeljka 3.2. ako ukupni iznos zajmova po korisniku ne prelazi gornje granice utvrđene u tački 25. podtačkama (d) i (e).

24. Komisija će državnu pomoć dodijeljenu u obliku novih državnih garancija za pojedinačne zajmove kao odgovor na izbijanje pandemije bolesti COVID-19 smatrati spojivom s unutrašnjim tržištem na osnovu člana 107. stav 3. tačke (b) UFEU-a ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

¹⁴ Uredba Komisije (EU) br. 1407/2013 od 18. decembar 2013. o primjeni člana 107. i 108. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na de minimis pomoć (SL L 352, 24.12.2013., str. 1.), Uredba Komisije (EU) br. 1408/2013 od 18. decembra 2013. o primjeni člana 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Evropske unije na potpore de minimis u poljoprivrednom sektoru (SL L 352, 24.12.2013., str. 9.), Uredba Komisije (EU) br. 717/2014 od 27. juna 2014. o primjeni člana 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Evropske unije na de minimis pomoći u sektoru ribarstva i akvakulture (SL L 190, 28.6.2014., str. 45.) i Uredba Komisije (EU) br. 360/2012 od 25. aprila 2012. o primjeni člana 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Evropske unije na potpore de minimis koje se dodjeljuju preduzećima koja pružaju usluge od opšteg ekonomskog interesa (SL L 114 od 26.4.2012., str. 8.).

¹⁵ Uredba Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. juna 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija pomoći kooptabilnim sa unutarnjim tržištem u primjeni člana 107. i 108. Ugovora (Opšta uredba o kolektivnom izuzeću), Uredba Komisije (EZ) br. 702/2014 od 25. juna 2014. o proglašenju određenih kategorija pomoći u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima kooptabilnim sa unutrašnjim tržištem u primjeni člana 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Evropske unije, SL L 193, 1.7.2014., str. 1. i Uredba Komisije (EU) br. 1388/2014 od 16. decembra 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija pomoći preduzećima koja se bave proizvodnjom, preradom i stavljanjem na tržište proizvoda ribarstva i akvakulture kooptabilnim sa unutrašnjim tržištem u primjeni člana 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Evropske unije, SL L 369, 24.12.2014., str. 37.

¹⁶ Kako je definisano u članu 2. tački 18. Uredbe Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. juna 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija pomoći kooptabilnim sa unutrašnjim tržištem u primjeni člana 107. i 108. Ugovora, SL L 187, 26.6.2014., str. 1. Svako upućivanje u privremenom okviru na definiciju „preduzeća u teškoćama” iz člana 2. tačke 18. Uredbe (EU) br. 651/2014 tumači se kao upućivanje na definicije iz člana 2. tačke 14. Uredbe (EU) br. 702/2014 i člana 3. tačke 5. Uredbe 1388/2014.

¹⁷ Ako se pomoć dodjeljuje u obliku poreske olakšice, poreske obveza za koju je ta olakšica odobrena mora nastati najkasnije 31. decembra 2020.

- a. premije za garancije utvrđene su za pojedinačne zajmove na najnižem nivou, koja se postupno povećava kako se povećava trajanje zajma pokrivenog jemstvom, kako je navedeno u sljedećoj tabeli:

Vrsta korisnika	Za prvu godinu	Od druge do trećegodine	Od četvrte do šeste godine
MSP-ovi	25 baznih bodova	50 baznih bodova	100 baznih bodova
Velika preduzeća	50 baznih bodova	100 baznih bodova	200 baznih bodova

- b. kao alternativno rješenje države članice mogu, na osnovu gornje tabele, prijaviti programe u kojima trajanje jemstva, premije za jemstvo i pokriće jemstva mogu biti prilagođeni za svaku glavicu osnovnog pojedinačnog zajma, npr. manjim pokrićem jemstva moglo bi se kompezovati dalje trajanje ili omogućiti niže premije jemstva; tokom cijelog trajanja jemstva može primjenjivati jedinstvena premija ako je veća od minimalnih premija za prvu godinu utvrđenih u prethodnoj tabeli za svaku vrstu korisnika, kako su prilagođene u skladu s trajanjem i pokrićem jemstva iz ovog stava;
- c. garancija je odobrena najkasnije do 31. decembra 2020.;
- d. za zajmove s rokom dospijeća poslije 31. decembra 2020., ukupni iznos zajma po korisniku ne prelazi:
- dvostruke godišnje rashode korisnika za plate (uključujući doprinose za socijalno osiguranje i trošak osoblja zaposlenog na lokaciji preduzeća, ali formalno na platnoj listi podugovarača) za 2019. ili za posljednju dostupnu godinu. U slučaju preduzeća osnovanih 1. januara 2019. ili nakon tog datuma, maksimalni iznos zajma ne smije biti veći od procijenjenih godišnjih rashoda za pplate za prve dvije godine poslovanja ili
 - 25 % ukupnog prometa korisnika u 2019.; ili
 - uz odgovarajuće obrazloženje koje država članica dostavlja Komisiji (npr. o obilježjima određenih vrsta preduzeća), iznos zajma može se povećati da pokrije potrebe za likvidnošću od trenutka dodjele u sljedećih 18 mjeseci za MSP-ove¹⁸ i u sljedećih 12 mjeseci za velika preduzeća. Potrebe za likvidnošću trebale bi se utvrditi na osnovu izjave korisnika.¹⁹
- e. za zajmove sa rokom dospijeća do 31. decembra 2020. iznos glavnice zajma može biti veći od onoga iz tačke 24. podtačke (d) uz odgovarajuće obrazloženje koje država članica mora dostaviti Komisiji i pod uslovom da je zadržana proporcionalnost pomoći, što je država članica dokazala Komisiji;
- f. trajanje garancije ograničeno je na najviše šest godina, osim ako je prilagođeno u skladu s tačkom 24. podtačkom (b), i državna garancija ne prelazi:
- 90 % glavnice pojedinačnog zajma ako gubitke proporcionalno i pod istim uslovima snosi kreditna institucija i država ili
 - 35 % glavnice pojedinačnog zajma ako se gubici najprije pripisuju državi i tek poslije kreditnoj instituciji (tj. jemstvo za prvi gubitak); i
 - u oba navedena slučaja, ako se iznos zajma s vremenom smanjuje, na primjer zato što je počela otplata zajma, iznos pokriven jemstvom mora se proporcionalno smanjivati;
- g. jemstvo se odnosi na zajmove za ulaganja i/ili zajmove za obrtni kapital;
- h. jemstvo se ne može dodijeliti preduzećima koja su već bili u poteškoćama (u smislu Uredbe o opštem kolektivnom izuzeću²⁰) na dan 31. decembra 2019.

3.3. Pomoć u obliku subvencionisanih kamatnih stopa za zajmove

25. Kako bi se osigurao pristup likvidnosti preduzećima koja su suočena sa iznenadnim manjkom sredstava, subvencionisane kamatne stope za ograničeno razdoblje i iznos zajma mogu biti odgovarajuće, nužno i ciljano rješenje u sadašnjim okolnostima. Osim toga, i podređeni dug, koji je u slučaju stečajnog postupka podređen redovnim povjericima sa pravom prvenstva, može biti odgovarajuće, nužno i ciljano rješenje u sadašnjim okolnostima. Takav dug narušava tržišnu konkurenciju manje od vlasničkih ili hibridnih instrumenata kapitala jer se ne može automatski pretvoriti u vlasnički kapital dok je preduzeće aktivno. S toga pomoć u obliku podređenog duga²¹ mora ispunjavati odgovarajuće uslove iz odjeljka 3.3., koji se odnosi na dužničke instrumente. Međutim, budući da se tako povećava kapacitet društva za zaduživanje kod vlasnika nadređenog duga na sličan način kao pomoć u obliku kapitala, uz to se primjenjuje dodatak na kreditni rizik i dalje ograničenje iznosa u odnosu na nadređeni dug (trećina za velika preduzeća i polovina iznosa za MSP-ove, kako je definisano u tački 26. podtački (d) podtačkama i. ili ii.). Kako bi se osiguralo jednako postupanje, podređeni dug koji prelazi te gornje granice trebalo bi ocjenjivati u skladu sa uslovima za mjere dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19 iz odjeljka 3.11.

25.a Pomoć koja je dodijeljena u skladu sa odjeljkom 3.3. ne objedinjava se sa podrškom dodijeljenom za glavicu istog osnovnog zajma u skladu sa odjeljkom 3.2. i obrnuto. Pomoć dodijeljena u skladu sa odjeljcima 3.2. i 3.3. mogu se objedniti za različite zajmove ako ukupni iznos zajmova po korisniku ne prelaze gornje granice utvrđene u tački

¹⁸ Kako je definisano u Prilogu I. Uredbi Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. juna 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija pomoći kompatibilnim sa unutrašnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora (Opšta uredba o kolektivnom izuzeću).

¹⁹ Plan likvidnosti može uključivati i obrtni kapital i troškove ulaganja.

²⁰ Kako je definisano u članu 2. tački 18. Uredbe Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. juna 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija kompatibilnim sa unutrašnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora, SL L 187, 26.6.2014., str. 1.

²¹ Osim ako je ta pomoć u skladu sa uslovima iz odjeljka 3.1. ove Komunikacije.

24. podtački (d) ili u tački 27. podtački (d). Korisnik može istovremeno koristiti više mjera iz odjeljka 3.3. ako ukupni iznos zajmova po korisniku ne prelazi gornje granice utvrđene u tački 26. podtačkama (d) i (e).
26. Komisija će državnu pomoć dodijeliti u obliku subvencija za zajmove javnog sektora kao odgovor na izbijanje pandemije bolesti COVID-19 smatrajući spojivom s unutrašnjim tržištem na osnovu člana 107. stav 3. tačke (b) UFEU-a ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- a. zajmovi se mogu odobravati po sniženim kamatnim stopama koje su barem jednake osnovnoj stopi (jednogodišnji IBOR ili ekvivalentna vrijednost koju objavi Komisija²²) koja se primjenjivala 1. januara 2020. uvećanoj za marže za kreditni rizik kako je utvrđeno u tabeli u nastavku:

Vrsta korisnika	Marža za kreditni rizik za prvu godinu	Marža za kreditni rizik od druge do treće godine	Marža za kreditni rizik od četvrte do šeste godine
MSP-ovi	25 baznih bodova ²³	50 baznih bodova ²⁴	100 baznih bodova
Velika preduzeća	50 baznih bodova	100 baznih bodova	200 baznih bodova

- b. kao alternativno rješenje države članice mogu, na osnovu gornje tabele, prijaviti programe u kojima rok dospelja zajma i nivo marži za kreditni rizik mogu biti prilagođeni, npr. tokom cijelog trajanja zajma može se primjenjivati jedinstvena marža za kreditni rizik ako je veća od minimalne marže za kreditni rizik za prvu godinu za svaku vrstu korisnika, kako je prilagođena u skladu sa rokom dospelja zajma iz ovog stava;²⁵
- c. ugovori o zajmu potpisani su najkasnije 31. decembra 2020. i ograničeni na maksimalno šest godina, osim ako su prilagođeni u skladu s tačkom 27. podtačkom (b);
- d. za zajmove s rokom dospelja nakon 31. decembra 2020., ukupni iznos zajmova po korisniku ne prelazi:
- dvostruke godišnje rashode korisnika za plate (uključujući doprinose za socijalno osiguranje i trošak osoblja zaposlenog na lokaciji preduzeća, ali formalno na platnoj listi podizvođača) za 2019. ili za zadnju dostupnu godinu. U slučaju preduzeća osnovanih 1. januara 2019. ili nakon tog datuma, maksimalni iznos zajma ne smije biti veći od procijenjenog godišnjeg iznosa plate za prve dvije godine poslovanja; ili
 - 25 % ukupnog prometa korisnika u 2019.; ili
 - uz odgovarajuće obrazloženje koje država članica dostavlja Komisiji (npr. o obilježjima određenih vrsta preduzeća), iznos zajma može se povećati da pokrije potrebe za likvidnošću od trenutka dodjele u sljedećih 18 mjeseci za MSP-ove²⁶ i u sljedećih 12 mjeseci za velika preduzeća. Potrebe za likvidnošću trebale bi se utvrditi na osnovu izjave korisnika²⁷;
- e. za zajmove sa rokom dospelja do 31. decembra 2020. iznos glavnice zajma može biti veći od onoga iz tačke 26. podtačke (d) uz odgovarajuće obrazloženje koje država članica mora dostaviti Komisiji i pod uslovom da je zadržana proporcionalnost podrške, što je država članica dokazala Komisiji;
- f. zajam se odobrava za ulaganja i/ili za obrtni kapital;
- g. zajam ne može dodijeliti preduzećima koja su već bili u poteškoćama (u smislu Uredbe o opštem kolektivnom izuzeću²⁸) na dan 31. decembra 2019.

26.a Dužnički instrumenti, koji su u slučaju stečajnog postupka podređeni redovnim povjericima sa pravom prvenstva, mogu se odobriti po sniženim kamatnim stopama koje su barem jednake osnovnoj stopi i maržama za kreditni rizik iz tabele u tački 26. podtački (a) uvećanima za 200 baznih bodova za velika preduzeća i 150 baznih bodova za MSP-ove. Na takve dužničke instrumente primjenjuje se alternativna mogućnost iz tačke 26. podtačke (b). Mora se poštovati i tačka 26. podtačke (c), (f) i (g). Ako iznos podređenog duga prelazi obje sljedeće gornje granice²⁹, spojivost instrumenta sa unutrašnjim tržištem utvrđuje se u skladu sa odjeljkom 3.11.:

- i. dvije trećine godišnjih rashoda korisnika za plate u slučaju velikih preduzeća i godišnji rashod korisnika za plate u slučaju MSP-ova, kako je definisano u tački 26. podtački (d) podtački i.; i

²² Osnovne stope izračunane u skladu s Komunikacijom Komisije o reviziji metode za utvrđivanje referentnih kamatnih i diskontnih stopa (SL C 14, 19.1.2008., str. 6.) i objavljene na internet stranicama Glavne uprave za tržišnu konkurenciju na https://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html.

²³ Minimalna ukupna kamatna stopa (osnovna stopa uvećana za marže za kreditni rizik) trebala bi iznositi najmanje 10 baznih bodova godišnje.

²⁴ Minimalna ukupna kamatna stopa (osnovna stopa uvećana za marže za kreditni rizik) trebala bi iznositi najmanje 10 baznih bodova godišnje.

²⁵ Minimalna ukupna kamatna stopa (osnovna stopa uvećana za marže za kreditni rizik) trebala bi iznositi najmanje 10 baznih bodova godišnje.

²⁶ Kako je definisano u Prilogu I. Opšte uredbe o kolektivnom izuzeću.

²⁷ Plan likvidnosti može uključivati i obrtni kapital i troškove ulaganja.

²⁸ Kako je definisano u članu 2. tački 18. Uredbe Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. juna 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija pomoći kompatibilnim u primjeni člana 107. i 108. Ugovora, SL L 187, 26.6.2014., str. 1.

²⁹ Ako su isplate kupona kapitalizirane, to se mora uzeti u obzir pri određivanju tih gornjih granica, pod uslovom da je takva kapitalizacija bila predviđena ili se mogla predviđeti u vrijeme obavještanja o predmetnoj državnoj pomoći. U taj proračun moraju se uključiti i sve druge mjere državne pomoći dodijeljene u kontekstu pandemije COVID-a 19 u obliku podređenog duga, čak i izvan ove Komunikacije. Međutim, te gornje granice ne obuhvataju podređene dugove odobrene u skladu s odjeljkom 3.1. ove Komunikacije.

ii. 8,4 % ukupnog prometa korisnika u 2019. u slučaju velikih preduzeća i 12,5 % ukupnog prometa korisnika u 2019. u slučaju MSP-ova.

3.4. Pomoć u obliku garancija i zajmova preko kreditnih institucija ili drugih finansijskih posrednika

27. Pomoć u obliku jemstava i zajmova u skladu sa odjeljcima 3.1., 3.2. i 3.3. ove Komunikacije mogu se odobriti preduzećima koja su suočena sa iznenadnim manjkom likvidnosti, direktno ili preko kreditnih i drugih finansijskih institucija kao finansijskih posrednika. U posljednjem slučaju moraju biti ispunjeni uslovi dati u nastavku.
28. Iako je takva pomoć direktno usmjerena na preduzeća koja su suočena s iznenadnim manjkom likvidnosti, a ne na kreditne ili druge finansijske institucije, ona i posljedicama može donijeti indirektnu prednost. Međutim, cilj takve indirektno pomoći nije očuvanje ili obnova održivosti, likvidnosti ili solventnosti kreditnih institucija. Komisija stoga smatra da takvu pomoć ne bi trebalo smatrati vanrednom javnom finansijskom pomoći u skladu s članom 2. stav 1. definicijom br. 28. Direktive o oporavku i sanaciji banaka i članom 3. stav 1. definicijom br. 29. Uredbe o jedinstvenom sanacionom mehanizmu i da je ne bi trebalo ocjenjivati u skladu s pravilima o državnim pomoćima koja se primjenjuju na bankarski sektor.³⁰
29. U svakom slučaju, primjereno je uvesti određene zaštitne mjere za moguće indirektno pomoći kreditnim institucijama ili drugim finansijskim institucijama kako bi se ograničilo neopravdano narušavanje tržišne konkurencije.
30. Kreditne ili druge finansijske institucije trebale bi u najvećoj mogućoj mjeri prenijeti pogodnosti državnog jemstva ili subvencionisanih kamatnih stopa za zajmove na krajnje korisnike. Finansijski posrednik mora biti u mogućnosti da dokaže da primjenjuje mehanizam kojim se u najvećoj mogućoj mjeri osigurava prenos pogodnosti na krajnje korisnike u obliku većeg obima finansiranja, rizičnijih portfelja, nižih zahtjeva za instrumente osiguranja, nižih premija za jemstvo ili nižih kamatnih stopa nego što bi bio slučaj bez tog državnog jemstva ili zajmova.

3.5. Kratkoročno osiguranje izvoznih kredita

31. U Komunikaciji Komisije o kratkoročnom osiguranju izvoznih kredita utvrđeno je da se tržišni rizici ne pokrivaju osiguranjem izvoznih kredita uz pomoć država članica. Zbog aktualne pandemije bolesti COVID-19 i nakon što je sprovela javno savjetovanje o dostupnosti kratkoročnog osiguranja izvoznih kredita za izvoz u sve države koje se trenutno smatraju državama s tržišnim rizicima, Komisija je utvrdila da je kapacitet privatnog osiguranja za kratkoročne izvozne kredite generalno nedovoljan i da je pokriće za tržišne rizike privremeno nedostupno.
32. U tom kontekstu Komisija smatra da su svi komercijalni i politički rizici povezani s izvozom u države navedene na popisu u Prilogu Komunikaciji Komisije o kratkoročnom osiguranju izvoznih kredita privremeno neutrživi do 31. decembra 2020.³¹

3.6. Pomoć za istraživanje i razvoj u području bolesti COVID-19

33. Uz postojeće mogućnosti na osnovu člana 107. stav 3. tačka (c) UFEU-a potrebno je olakšati istraživanje i razvoj u području bolesti COVID-19 radi suočavanja s aktualnom zdravstvenom krizom.
34. Komisija će pomoći za projekte istraživanja i razvoja u području bolesti COVID-19 i drugim područjima bitnim za suzbijanje širenja virusa³², uključujući projekte povezane s bolesti COVID-19 koji su dobili oznaku „pečat izvrsnosti” u okviru instrumenta za MSP-ove programa Obzor 2020., smatrati spojivim sa unutrašnjim tržištem, ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
 - a. pomoć se dodjeljuje u obliku direktnih bespovratnih sredstava, otplate ili poreskih olakšica najkasnije 31. decembra 2020.;
 - b. za projekte istraživanja i razvoja započete nakon 1. decembra 2020. ili za projekte povezane s bolesti COVID-19 koji su dobili pečat izvrsnosti smatra se da pomoć ima učinak podsticaja; za projekte započete prije 1. februara 2020. smatra se da pomoć ima učinak podsticaja ako je potrebna za ubrzanje projekta ili proširenje njegovog obima. U tim su slučajevima za pomoć prihvatljivi samo dodatni troškovi povezani s ubrzanjem projekta ili proširenjem njegovog obima;
 - c. prihvatljivi troškovi mogu se odnositi na sve troškove koji su potrebni za projekat istraživanja i razvoja tokom njegovog trajanja, uključujući, među ostalim, troškove osoblja, troškove za digitalnu i računarsku opremu, za dijagnostičke alate, za alate za prikupljanje i obradu podataka, za usluge istraživanja i razvoja, za pretklinička i klinička ispitivanja (faze ispitivanja I.–IV.), za nabavku, potvrđivanje i zaštitu патената i druge nematerijalne imovine i troškove dobijanja ocjena usklađenosti i/ili odobrenja potrebnih za stavljanje na tržište novih i poboljšanih vakcina i lijekova, medicinskih proizvoda, bolničke i medicinske opreme, dezinfekcijskih sredstava i lične zaštitne opreme; ispitivanja faze IV. prihvatljiva su ako omogućavaju dalji naučni ili tehnološki napredak;

³⁰ Vidjeti tačku 6. ovog Privremenog okvira.

³¹ Komunikacija Komisije o izmjeni Priloga Komunikaciji Komisije državama članicama o primjeni člana 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Evropske unije na kratkoročno osiguranje izvoznih kredita, C(2020)2044 final od 27. ožujka 2020., SL C 101I od 28.3.2020., str. 1.

³² Istraživanje u području bolesti COVID-19 i drugim područjima bitnim za suzbijanje širenja virusa uključuje istraživanje koje se odnosi na vakcine, lijekove i terapijska sredstva, medicinske proizvode, bolničku i medicinsku opremu, dezinfekcijska sredstva te zaštitnu odjeću i opremu, kao i relevantne inovativne procese za učinkovitu proizvodnju potrebnih proizvoda.

- d. intenzitet pomoći za svakog korisnika može iznositi 100 % prihvatljivih troškova za osnovno istraživanje i ne više od 80 % prihvatljivih troškova za industrijsko istraživanje i eksperimentalni razvoj;³³
- e. intenzitet pomoći za industrijsko istraživanje i eksperimentalni razvoj može se povećati za 15 % bodova ako dvije ili više država članica podržavaju taj istraživački projekt ili ako se on provodi u prekograničnoj saradnji s istraživačkim organizacijama ili drugim preduzećima;
- f. pomoć u okviru ove mjere može se kombinovati s podrskom iz drugih izvora za iste prihvatljive troškove ako kombinirana podrška ne prelazi gornje granice određene u tačkama (d) i (e);
- g. korisnik pomoći obavezuje se na dodjelu neisključivih licenci trećim stranama u EGP-u na osnovu nediskriminiranih tržišnih uslova;
- h. pomoć se ne može dodijeliti preduzećima koja su već bili u poteškoćama (u smislu Uredbe o opštem kolektivnom izuzeću³⁴) na dan 31. decembra 2019.

3.7. Pomoć za ulaganje u izgradnju ili nadogradnju infrastrukture za ispitivanje i za unaprjeđenje procesa sa laboratorijskog na proizvodni nivo

- 35. Uz postojeće mogućnosti na osnovu člana 107. stav 3. tačke (c) UFEU-a potrebno je podržati infrastrukture za ispitivanje i za unaprjeđenje procesa sa laboratorijskog na proizvodni nivo koje doprinose razvoju proizvoda bitnih za suzbijanje širenja bolesti COVID-19.
- 36. Komisija će stoga pomoć za ulaganje u izgradnju ili nadogradnju infrastruktura za ispitivanje i za unaprjeđenje procesa sa laboratorijskog na proizvodni nivo potrebnih za razvoj, ispitivanje i za unaprjeđenje procesa s laboratorijskog na proizvodni nivo, do prve industrijske primjene prije masovne proizvodnje proizvoda bitnih za suzbijanje širenja bolesti COVID-19 navedenih u odjeljku 3.8. smatrati spojivima s unutrašnjim tržištem ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
 - a. pomoć se dodjeljuje za izgradnju ili nadogradnju infrastruktura za ispitivanje i za unaprjeđenje procesa s laboratorijskog na proizvodni nivo potrebnih za razvoj, ispitivanje i unaprjeđenje procesa s s laboratorijskog na proizvodni nivo, do prve industrijske primjene prije masovne proizvodnje lijekova bitnih za suzbijanje širenja bolesti COVID-19 (uključujući vakcine) i terapijskih sredstava, njihovih međuprodukata, aktivnih farmaceutskih sastojaka i sirovina; medicinskih proizvoda, bolničke i medicinske opreme (uključujući respiratore, zaštitnu odjeću i opremu i dijagnostičke alate) i potrebnih sirovina; dezinfekcijskih sredstava, njihovih međuprodukata i hemijskih sirovina potrebnih za njihovu proizvodnju; i alata za prikupljanje/obradu podataka;
 - b. pomoć se dodjeljuje u obliku direktnih bespovratnih sredstava, poreskih olakšica ili povratnih avansa najkasnije 31. decembra 2020.;
 - c. za projekte započete nakon 1. februara 2020. smatra se da pomoć ima poticajni efekat; za projekte započete prije 1. februara 2020. smatra se da pomoć ima podsticajni ako je potrebna za ubrzavanje projekta ili proširenje njegovog obima. U tim su slučajevima za pomoć prihvatljivi samo dodatni troškovi povezani s ubrzavanjem rada ili proširenjem obima;
 - d. projekt ulaganja dovršava se u roku od šest mjeseci od datuma dodjele pomoći. Smatra se da je projekat ulaganja dovršen kada ga kao takvog prihvate nacionalna tijela. U slučaju prekoračenja roka od šest mjeseci za svaki mjesec kašnjenja vraća se 25 % iznosa pomoći dodijeljene u obliku direktnih bespovratnih sredstava ili poreskih olakšica, osim ako je kašnjenje uzrokovano činjenicama izvan kontrole korisnika pomoći. Ako se rok ispoštuje, pomoć u obliku povratnih avansa pretvaraju se u bespovratna sredstva; u suprotnom se povratni avans vraća u jednakim godišnjim ratama u roku od pet godina od datuma dodjele pomoći;
 - e. prihvatljivi troškovi su troškovi ulaganja neophodni za uspostavljanje infrastruktura za ispitivanje i za unaprjeđenje procesa s laboratorijskog na proizvodni nivo potreban za razvoj proizvoda iz tačke (a). Intenzitet pomoći ne prelazi 75 % prihvatljivih troškova;
 - f. najveći dopušteni intenzitet pomoći u obliku direktnih bespovratnih sredstava ili poreske olakšice može se povećati za dodatnih 15 % bodova ako se ulaganje dovrši u roku od dva mjeseca od datuma dodjele pomoći ili datuma početka primjene poreske olakšice ili ako pomoći dolazi iz više država članica. Ako se pomoć dodjeljuje u obliku povratnog avansa i ulaganje se dovrši u roku od dva mjeseca ili ako pomoć dolazi iz više država članica, može se odobriti dodatnih 15 % bodova;
 - g. pomoć u okviru ove mjere ne kombinuje se s drugom pomoći za ulaganje za iste prihvatljive troškove;
 - h. jemstvo za pokriće gubitaka može se odobriti uz direktna bespovratna sredstva, poresku olakšicu ili povratni avans ili kao samostalna mjera pomoći. Jemstvo za pokriće gubitaka preduzeću se izdaje u roku od mjesec dana od podnošenja zahtjeva; iznos gubitaka koji je potrebno nadoknaditi utvrđuje se pet godina nakon dovršetka ulaganja. Iznos nadoknade izračunava se kao razlika između ukupnih troškova ulaganja, razumne godišnje dobiti od 10 % troškova ulaganja tokom pet godina i operativnih troškova, s jedne strane, i ukupnog iznosa primljenih direktnih bespovratnih sredstava, prihoda ostvarenih tokom petogodišnjeg razdoblja i konačne vrijednosti projekta, s druge strane;
 - i. cijena koja se naplaćuje za usluge koje pruža infrastruktura za ispitivanje i za unaprjeđenje procesa s laboratorijskog na proizvodni nivo mora odgovarati tržišnoj cijeni;

³³ Kako je definisano u članu 2. tačkama 84., 85. i 86. Uredbe Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. juna 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija pomoći kompatibilnim sa unutrašnjim tržištem u primjeni člana 107. i 108. Ugovora, SL L 187, 26.6.2014., str. 1.

³⁴ Kako je definisano u članu 2. tački 18. Uredbe Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. juna 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija pomoći kompatibilnim sa unutrašnjim tržištem u primjeni člana 107. i 108. Ugovora, SL L 187, 26.6.2014., str. 1.

- j. pristup infrastrukturama za ispitivanje i za unaprjeđenje procesa sa laboratorijskog na proizvodni nivo otvoren je za više korisnika i omogućuje se na transparentnoj i nediskriminatornoj osnovi. Preduzećima koja su finansirala najmanje 10 % troškova ulaganja može se odobriti povlašćeni pristup pod povoljnijim uslovima;
- k. pomoć se ne može dodijeliti preduzećima koja su već bili u poteškoćama (u smislu Uredbe o opštem kolektivnom izuzeću³⁵) na dan 31. decembra 2019.

3.8. Pomoć za ulaganje u proizvodnju proizvoda bitnih za suzbijanje širenja bolesti COVID-19

- 37. Uz postojeće mogućnosti na osnovu člana 107. stav 3. tačke (c) UFEU-a potrebno je olakšati proizvodnju proizvoda bitnih za suzbijanje širenja bolesti COVID-19. To obuhvata: relevantne lijekove (uključujući vakcine) i terapijska sredstva, njihove međuproizvode, aktivne farmaceutske sastojke i sirovine; medicinske proizvode, bolničku i medicinsku opremu (uključujući respiratore, zaštitnu odjeću i opremu i dijagnostičke alate) i potrebne sirovine; dezinfekcijska sredstva, njihove međuproizvode i hemijske sirovine potrebne za njihovu proizvodnju; alate za prikupljanje/obradu podataka.
- 38. Komisija će pomoć za ulaganje u proizvodnju proizvoda bitnih za suzbijanje širenja bolesti COVID-19 smatrati spojivim s unutarnjim tržištem ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
 - a. pomoć za ulaganje dodjeljuje se za proizvodnju proizvoda bitnih za suzbijanje širenja bolesti COVID-19, kao što su lijekovi (uključujući vakcine) i terapijska sredstva, njihovi međuproizvodi, aktivni farmaceutski sastojci i sirovine; medicinski proizvodi, bolnička i medicinska oprema (uključujući respiratore, zaštitnu odjeću i opremu i dijagnostičke alate) i potrebne sirovine; dezinfekcijska sredstva, njihovi međuproizvodi i hemijske sirovine potrebne za njihovu proizvodnju; alati za prikupljanje/obradu podataka;
 - b. pomoć se dodjeljuje u obliku direktnih bespovratnih sredstava, poreskih olakšica ili povratnih avansa najkasnije 31. decembra 2020.;
 - c. za projekte započete nakon 1. februara 2020. smatra se da pomoć ima učinak podrške; za projekte započete prije 1. februara 2020. smatra se da pomoć ima učinak podrške ako je potrebna za ubrzanje projekta ili proširenje njegovog obima. U tim su slučajevima za pomoć prihvatljivi samo dodatni troškovi povezani s ubrzanjem rada ili proširenjem obima;
 - d. projekt ulaganja dovršava se u roku od šest mjeseci od datuma dodjele pomoći. Smatra se da je projekat ulaganja dovršen kada ga kao takvog prihvate nacionalna tijela. U slučaju prekoračenja roka od šest mjeseci za svaki mjesec kašnjenja vraća se 25 % iznosa pomoći dodijeljene u obliku direktnih bespovratnih sredstava ili poreskih olakšica, osim ako je kašnjenje uzrokovano faktorima izvan kontrole korisnika pomoći. Ako se rok ispoštuje, pomoć u obliku povratnih avansa pretvaraju se u bespovratna sredstva; u suprotnom se povratni avans vraća u jednakim godišnjim ratama u roku od pet godina od datuma dodjele pomoći;
 - e. prihvatljivi troškovi odnose se na sve troškove ulaganja potrebne za proizvodnju proizvoda iz tačke (a) i na troškove eksperimentalnog rada novih proizvodnih postrojenja.
Intenzitet pomoći ne prelazi 80 % prihvatljivih troškova;
 - f. najveći dopušteni intenzitet pomoći u obliku direktnih bespovratnih sredstava ili poreske olakšice može se povećati za dodatnih 15 % bodova ako se ulaganje dovrši u roku od dva mjeseca od datuma dodjele pomoći ili datuma početka primjene poreske olakšice ili ako pomoć dolazi iz više država članica. Ako se pomoć dodjeljuje u obliku povratnog avansa i ulaganje se dovrši u roku od dva mjeseca ili ako pomoć dolazi iz više država članica, može se odobriti dodatnih 15 % bodova;
 - g. pomoć u okviru ove mjere ne kombinuje se s drugim pomoćima za ulaganje za iste prihvatljive troškove;
 - h. jamstvo za pokriće gubitaka može se odobriti uz direktna bespovratna sredstva, poreske olakšice ili povratni avans ili kao samostalna mjera pomoći. Jamstvo za pokriće gubitaka preduzeću se izdaje u roku od mjesec dana od podnošenja zahtjeva; iznos gubitaka koji je potrebno nadoknaditi utvrđuje se pet godina nakon dovršetka ulaganja. Iznos nadoknade izračunava se kao razlika između ukupnih troškova ulaganja, razumne godišnje dobiti od 10 % troškova ulaganja tokom pet godina i operativnih troškova, s jedne strane, i ukupnih iznosa primljenih direktnih bespovratnih sredstava, prihoda ostvarenih tokom petogodišnjeg razdoblja i konačne vrijednosti projekta, s druge strane;
 - i. pomoć se ne može dodijeliti preduzećima koja su već bila u poteškoćama (u smislu Uredbe o opštem kolektivnom izuzeću³⁶) na dan 31. decembra 2019.

3.9. Pomoć u obliku odlaganja plaćanja poreza i/ili doprinosa za socijalno osiguranje

- 39. Odlaganje plaćanja poreza i/ili doprinosa za socijalno osiguranje mogu biti korisno sredstvo za smanjenje ograničenja likvidnosti preduzeća (uključujući samozaposlene osobe) i očuvanje radnih mjesta. Ako se takva odlaganja obično primjenjuju + i ne stavljaju u povoljniji položaj određena preduzeća ili proizvodnju određene robe, nisu obuhvaćene područjem primjene člana 107. stav 1. UFEU-a. Ako su ograničene na npr. određene sektore, regije ili vrste preduzeća, čine pomoć u smislu člana 107. stav 1. UFEU-a.

³⁵ Kako je definisano u članu 2. tački 18. Uredbe Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. juna 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija pomoći kooptabilnim sa unutrašnjim tržištem u primjeni člana 107. i 108. Ugovora, SL L 187, 26.6.2014., str. 1.

³⁶ Kako je definisano u članu 2. tački 18. Uredbe Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. juna 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija pomoći kooptabilnim sa unutrašnjim tržištem u primjeni člana 107. i 108. Ugovora, SL L 187, 26.6.2014., str. 1.

40. Komisija će smatrati spojivima s unutrašnjim tržištem na osnovu člana 107. stav 3. tačke (b) UFEU-a programe pomoći koji se sastoje od privremenog odlaganja plaćanja poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje koji se primjenjuju na preduzeća (uključujući samozaposlene osobe) koji su posebno pogođeni pandemijom bolesti COVID-19, na primjer preduzeća u određenim sektorima i regijama ili preduzeća određene veličine. To se odnosi i na mjere propisane za poreske obaveze i obaveze za socijalne doprinose kojima se korisnicima želi olakšati poslovanje u situaciji ograničene likvidnosti, kao što su otpлата odgođenih dospjelih poreskih obaveza u ratama, lakši pristup mjerama plaćanja poreskog duga i odobravanje odlaganja bez obračuna kamata, obustava naplate poreskog duga i brži povraćaj poreza. Pomoć se dodjeljuje prije 31. decembra 2020., a krajnji datum primjene odlaganja nije kasniji od 31. decembra 2022.

3.10. Pomoć u obliku subvencija za plate zaposlenih radi izbjegavanja otpuštanja tokom pandemije bolesti COVID-19

41. Radi očuvanja radnih mjesta države članice mogu predvidjeti doprinos troškovima preduzeća (uključujući samozaposlene osobe) za plate, koji bi u protivnom zbog pandemije bolesti COVID-19 bili primorani otpuštati zaposlene. Ako se takvi programi pomoći primjenjuju na cijelu ekonomiju, izvan su granica kontrole državne pomoći. Ako se takvim programima preduzećima daje selektivna prednost, do čega može doći ako su ograničeni na određene sektore, regije ili vrste preduzeća, čine pomoć u smislu člana 107. stav 1. UFEU-a.³⁷
42. Ako takve mjere čine pomoć, Komisija će ih smatrati spojivima s unutrašnjim tržištem na osnovu člana 107. stav 3. tačke (b) UFEU-a ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
- cilj pomoći je izbjeći otpuštanja tokom pandemije bolesti COVID-19;
 - pomoć se dodjeljuje u obliku programa za preduzeća u određenim sektorima i regijama ili preduzeća određene veličine koji su posebno pogođeni pandemijom bolesti COVID-19;
 - subvencija za plate dodjeljuje se tokom razdoblja od najviše dvanaest mjeseci od podnošenja zahtjeva za pomoć, zaposlenima koji bi u protivnom bili otpušteni zbog prekida ili smanjenja poslovnih aktivnosti uzrokovanog pandemijom bolesti COVID-19 i pod uslovom da je osoblje čija je plata subvencionisana u stalnom radnom odnosu tokom cijelog razdoblja subvencionisana;
 - mjesečna subvencija za plate ne prelazi 80 % mjesečne bruto plate osoblja čija je plata subvencionisana (uključujući doprinose poslodavca za socijalno osiguranje). Osim toga, države članice mogu, posebno u korist nižih kategorija plata, obavijestiti o alternativnim metodama izračuna intenziteta pomoći, npr. na osnovu nacionalne prosječne plate ili minimalne plate, pod uslovom da je zadržana proporcionalnost pomoći;
 - subvencija za plate može se kombinovati sa drugim opšte dostupnim ili selektivnim mjerama pomoći zapošljavanju ako kombinovana pomoć ne daje kao rezultat prekomjernu nadoknadu troškova za plate dotičnog osoblja. Subvencije za plate mogu se dodatno kombinovati sa odlaganjem plaćanja poreza i odlaganjem plaćanja doprinosa za socijalno osiguranje.

42.a Ako takav program obuhvata i zaposlene kreditnih ili finansijskih institucija, takva pomoć, s obzirom na njen uglavnom socijalni cilj, nije namijenjena očuvanju ili obnovi održivosti, likvidnosti ili solventnosti tih institucija.³⁸ Komisija stoga smatra da takvu pomoć ne bi trebalo smatrati vanrednom javnom finansijskom pomoći u skladu sa članom 2. stav 1. definicijom br. 28. Direktive o oporavku i sanaciji banaka i članom 3. stav 1. definicijom br. 29. Uredbe o jedinstvenom sanacijskom mehanizmu i da je ne bi trebalo ocjenjivati u skladu sa pravilima o državnoj pomoći koja se primjenjuju na bankarski sektor.³⁹

3.11. Mjere dokapitalizacije

43. Ovim privremenim okvirom se utvrđuju kriterijumi u skladu s pravilima EU-a o državnoj pomoći na osnovu kojih države članice mogu preduzećima koja su u finansijskim poteškoćama zbog pandemije COVID-a 19 pružiti javnu pomoć u obliku vlasničkih i/ili hibridnih instrumenata kapitala.⁴⁰ Cilj mu je spriječiti da zbog poremećaja u privredi sa tržišta nepotrebno nestanu preduzeća čije je poslovanje prije pandemije COVID-a 19 bilo održivo. Iznosi kapitala za dokapitalizaciju zato ne smiju biti veći od minimuma potrebnog za osiguranje održivosti korisnika niti premašiti ono što je nužno za ponovno uspostavljanje strukture kapitala korisnika kakva je bila prije pandemije COVID-a 19. Velika preduzeća moraju da izvještavaju o načinu na koji se sredstvima primljene pomoći podržavaju njihove aktivnosti u skladu sa ciljevima EU-a i nacionalnim obvezama u pogledu zelene i digitalne tranzicije, uključujući EU-ov cilj klimatske neutralnosti do 2050.

44. Komisija takođe naglašava da bi pružanje nacionalne javne pomoći u obliku vlasničkih i/ili hibridnih instrumenata kapitala, u okviru programa ili u pojedinačnim slučajevima, trebalo uzeti u obzir samo ako se ne može pronaći drugo odgovarajuće rješenje. Nadalje, uslovi za izdavanje tih instrumenata trebali bi biti vrlo strogi jer se njima znatno narušava tržišna konkurencija između preduzeća. Na takve se intervencije moraju primjenjivati jasno utvrđeni uslovi za ulazak države u predmetna preduzeća, njen izlazak iz vlasničkog kapitala preduzeća i isplaćivanje naknade, kao i odredbe o upravljanju i odgovarajuće mjere za ograničavanje narušavanja tržišne konkurencije. Zato Komisija napominje da će nacionalne mjere pomoći koje odgovaraju ciljevima politike EU-a u pogledu zelene i digitalne tranzicije privrede država članica omogućiti održiviji dugoročni rast i podstaći tranziciju prema EU-ovu cilju klimatske neutralnosti do 2050.

³⁷ Vidjeti i tačku 118. Obavještenja Komisije o pojmu državne pomoći iz člana 107. stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, C/2016/2946, SL C 262, 19.7.2016., str. 1–50.

³⁸ Vidjeti po analogiji Odluku Komisije SA.49554-CY – Ciparski program za loše kredite osigurane primarnim boravištem (Estia), uvodnu izjavu 73. i Odluku Komisije SA.53520-EL – Program zaštite primarnog boravišta, uvodnu izjavu 71.

³⁹ Vidjeti tačku 6. ove Komunikacije.

⁴⁰ Mogućnost dodjele pomoći u obliku vlasničkih i/ili hibridnih instrumenata kapitala, ali za puno niže nominalne iznose, već postoji u skladu sa uslovima iz odjeljka 3.1. ove Komunikacije.

3.11.1. *Primjenjivost*

45. Sljedeći uslovi, koji nisu obuhvaćeni odjeljkom 3.1. ove Komunikacije, primjenjuju se na programe dokapitalizacije i pojedinačne mjere dokapitalizacije država članica za nefinansijska preduzeća (pod zajedničkim nazivom „mjere dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19”) u skladu sa ovom Komunikacijom. Primjenjuju se na mjere dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19 namijenjene velikim preduzećima i MSP-ovima.⁴¹

46. Sljedeći uslovi se primjenjuju i na podređene dužničke instrumente koji prelaze obje gornje granice utvrđene u odjeljku 3.3. tački 26.a podtačkama i. i ii. ove Komunikacije.

47. Mjere dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19 ne smiju se odobravati nakon 30. juna 2021.

3.11.2. *Uslovi prihvatljivosti i ulaska*

48. Mjera dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19 mora ispunjavati sljedeće uslove:

(a) bez intervencije države korisnik bi prekinuo poslovanje ili bi se suočio sa ozbiljnim poteškoćama u održavanju poslovanja. Na takve poteškoće može posebno uticati pogoršanje omjera duga i kapitala korisnika ili slični pokazatelji;

(b) intervencija je od zajedničkog interesa. To može obuhvatiti izbjegavanje socijalnih poteškoćama i nefunkcionisanje tržišta zbog znatnog gubitka radnih mjesta, izlaska inovativnog preduzeća, izlaska sistemski značajnog preduzeća, rizika od prekida pružanja važne usluge ili sličnih situacija koje je obrazložila predmetna država članica;

(c) korisnik ne može pronaći finansiranje na tržištima po pristupačnim uslovima, a horizontalne mjere koje su na snazi u predmetnoj državi članici za pokrivanje potreba za likvidnošću nijesu dovoljne da bi se osigurala njegova održivost; i

(d) korisnik nije preduzeće koji je na dan 31. decembar 2019. već bio u poteškoćama (u smislu Uredbe o opštem kolektivnom izuzeću⁴²).

49. Mjere dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19 države članice odobravaju u okviru programa pomoći koji je odobrila Komisija, i to samo na osnovu pisanog zahtjeva za pomoć potencijalnih preduzeća korisnika. Kad je riječ o pomoći koja se prijavljuje pojedinačno, države članice dostavljaju dokaz o takvom pisanom zahtjevu kao dio prijave pojedinačne mjere pomoći Komisiji.

50. Zahtjevi iz ovog odjeljka i odjeljaka 3.11.4., 3.11.5., 3.11.6. i 3.11.7. primjenjuju se na programe dokapitalizacije i pojedinačne mjere pomoći u kontekstu pandemije COVID-a 19. Komisija će pri odobravanju programa zatražiti zasebnu prijavu pojedinačne pomoći iznad iznosa od 250 miliona EUR. U pogledu tih prijava Komisija će procijeniti jesu li postojeće finansiranja na tržištu ili horizontalne mjere za pokrivanje potreba za likvidnošću nedostadni da bi se zajamčila održivost korisnika; jesu li odabrani instrumenti dokapitalizacije i s njima povezani uslovi primjereni za rješavanje ozbiljnih poteškoća korisnika; je li pomoć proporcionalna; i jesu li ispunjeni uslovi iz ovog odjeljka i odjeljaka 3.11.4., 3.11.5., 3.11.6. i 3.11.7.

3.11.3. *Vrste mjera dokapitalizacije*

51. Države članice u kontekstu pandemije COVID-a 19 mogu odobriti mjere dokapitalizacije primjenom dva različita tipa instrumenata dokapitalizacije:

(a) vlasnički instrumenti, a posebno izdanje novih redovnih ili povlašćenih dionica; i/ili

(b) instrumenti sa vlasničkom komponentom (dalje u tekstu „hibridni instrumenti kapitala”)⁴³, posebno prava na sudjelovanje u dobiti, tihi udjeli i konvertibilne osigurane ili neosigurane obveznice.

52. Država može imati intervenciju u obliku bilo kojeg navedenog instrumenta ili kombinacijom vlasničkih i hibridnih instrumenata kapitala. Države članice mogu odobriti plasman navedenih instrumenata i u kontekstu tržišne ponude, pod uslovom da svaka posljedična državna intervencija kod korisnika ispunjava uslove iz ovog odjeljka 3.11. Komunikacije. Država članica mora osigurati da odabrani instrumenti dokapitalizacije i s time povezani uslovi budu najprikladniji odgovor na potrebe korisnika za dokapitalizacijom te da pritom njihov učinak na narušavanje tržišnog natjecanja bude što manji.

3.11.4. *Iznos dokapitalizacije*

53. Kako bi se osigurala razmjernost pomoći, iznosi kapitala za dokapitalizaciju u kontekstu pandemije COVID-a 19 ne smiju biti veći od minimuma potrebnog za osiguranje održivosti korisnika niti premašiti ono što je nužno za ponovnu uspostavu strukture kapitala korisnika kakva je bila prije pandemije COVID- a 19, odnosno stanja na dan 31. decembra 2019. Prilikom ocjene razmjernosti pomoći uzimaju se u obzir državne pomoći koje su primljene ili planirane u kontekstu izbijanja pandemije COVID-a 19.

⁴¹ Kako je utvrđeno u tački 16. Komunikacije, obavještenje o alternativnom pristupu i dalje je moguće u skladu s članom 107. stavk 3. tačkom (b) UFEU-a.

⁴² Kako je definisano u članu 2. tački 18. Uredbe Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. juna 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija pomoći kompatibilnim sa unutrašnjim tržištem u primjeni člana 107. i 108. Ugovora, SL L 187, 26.6.2014., str. 1.

⁴³ Hibridni instrumenti kapitala instrumenti su koji imaju obilježja dužničkih i vlasničkih instrumenata. Naknada za konvertibilne obveznice plaća se npr. kao za obične obveznice sve do njihove konverzije u vlasnički instrument. Procjena ukupne naknade za hibridne instrumente kapitala stoga zavisi, s jedne strane, o iznosu naknade za dužnički instrument i, s druge strane, o uslovima konverzije u vlasnički instrument.

3.11.5. Naknada i izlazak države

Opšta načela

54. Država prima odgovarajuću naknadu za ulaganje. Što je naknada bliža tržišnim uslovima, manje je potencijalno narušavanje tržišnog natjecanja prouzročeno državnom intervencijom.

55. Ulaganje u dokapitalizaciju u kontekstu pandemije COVID-a 19 trebalo bi se otkupiti kad se privreda stabilizuje. Komisija smatra primjerenim dati korisniku dovoljno vremena za otkup ulaganja u dokapitalizaciju. Država članica mora uspostaviti mehanizam za postupno podsticanje otkupa.

56. Naknada za mjeru dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19 trebala bi se povećati kako bi se uskladila sa tržišnim cijenama te bi se na taj način pružio podsticaj korisnicima i ostalim dioničarima za otkup ulaganja u okviru državne mjere dokapitalizacije i smanjio rizik od narušavanja tržišne konkurencije.

57. Iz toga slijedi da mjere dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19 trebaju obuhvatiti odgovarajuće podsticanje preduzećima da otkupe ulaganje u dokapitalizaciju i potraže alternativni kapital kad to dopuste uslovi na tržištu, i to na način da se od njih zahtijeva dovoljno visoka naknada za dokapitalizaciju.

58. Države članice umjesto metoda utvrđivanja naknade navedenih u nastavku mogu prijaviti programe ili pojedinačne mjere kod kojih se metoda utvrđivanja naknade prilagođava karakteristikama i nadređenosti instrumenta kapitala, pod uslovom da oni posebno dovode do sličnog ishoda u pogledu podsticanja učinka na izlazak države i sličnog ukupnog učinka na naknadu državi.

Naknada za vlasničke instrumente

59. Državna dokapitalizacija ili istovjetna intervencija sprovodi se po cijeni koja ne prelazi prosječnu cijenu dionice korisnika tokom 15 dana prije podnošenja zahtjeva za dokapitalizaciju. Ako korisnik nije društvo koje se nalazi na berzi, procjenu njegove tržišne vrijednosti trebalo bi utvrditi posredstvom nezavisnog stručnjaka ili drugim proporcionalnim sredstvima.

60. Svaka mjera dokapitalizacije uključuje mehanizam postupnog povećanja naknade državi kako bi se korisnik postaknuo na otkup državnih dokapitalizacija. To povećanje naknade može biti u obliku dodatnih dionica⁴⁴ dodijeljenih državi ili drugih mehanizama i trebalo bi odgovarati najmanje 10- postotnom povećanju naknade državi (za sudjelovanje koje proizlazi iz neotplaćene državne dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19) za svaki korak postupnog povećanja:

(a) Mehanizam postupnog povećanja aktivira se četiri godine nakon dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19 ako država nije prodala najmanje 40 % svojeg vlasničkog udjela koji proizlazi iz dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19,

(b) Mehanizam postupnog povećanja ponovo se aktivira šest godina nakon dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19 ako država nije u potpunosti prodala svoj vlasnički udio koji proizlazi iz dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19.⁴⁵

Ako korisnik nije društvo koje se nalazi na berzi, države članice mogu odlučiti sprovesti svaki od ta dva koraka jednu godinu kasnije, odnosno pet i sedam godina nakon dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19.

61. Komisija može prihvatiti alternativne mehanizme pod uslovom da oni obično rezultiraju sličnim ishodom u pogledu poticajnog učinka na izlazak države i sličnim ukupnim učinkom na naknadu državi.

62. Korisnik bi u svakom trenutku trebao imati mogućnost otkupa vlasničkog udjela koji je država stekla. Kako bi se osiguralo da država primi odgovarajuću naknadu za ulaganje, otkupna cijena trebala bi odgovarati onome od sljedeća dva iznosa koji je viši:

i. nominalno ulaganje države, uvećano za godišnje kamate za naknadu, koja je za 200 baznih bodova viša od navedenog iznosa u tabeli u nastavku;⁴⁶ ili

ii. tržišna cijena u trenutku otkupa.

63. Država takođe može u bilo kojem trenutku prodati svoj vlasnički udio po tržišnim cijenama kupcima koji nisu korisnici. Za takvu prodaju u načelu je potrebno otvoreno i nediskriminatorno savjetovanje sa potencijalnim kupcima ili prodaja na berzi. Država može postojećim dioničarima dati pravo prvenstva za kupovinu po cijeni koja je dobijena na osnovu javnog savjetovanja.

Naknada za hibridne instrumente kapitala

64. Pri utvrđivanju ukupne naknade za hibridne instrumente kapitala moraju se na odgovarajući način uzeti u obzir sljedeći elementi:

(a) obilježja odabranog instrumenta, uključujući njegov stepen podređenosti, rizik i sve načine plaćanja;

⁴⁴ Dodatne dionice mogu se, na primjer, dodijeliti izdavanjem konvertibilnih obveznica na datum dokapitalizacije, koje će se pretvoriti u vlasnički kapital na datum pokretanja mehanizma postupnog povećanja.

⁴⁵ Na primjer, ako povećanje ima oblik dodjele dodatnih dionica državi. Ako udio države u korisniku nakon dokapitalizacije iznosi 40 % i ako država ne proda svoj udio do zatraženog datuma, udio države trebao bi se povećati za najmanje $0,1 \times 40 \% = 4 \%$ i iznositi 44 % četiri godine nakon dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19 te 48 % šest godina nakon dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19, što podrazumijeva odgovarajuće smanjenje udjela drugih dioničara.

⁴⁶ Povećanje od 200 baznih bodova ne primjenjuje se u osmoj godini i razdoblju nakon toga.

(b) uključene podsticaje za izlazak (kao što su klauzule o postupnom povećanju i otkupu); i

(c) odgovarajuću referentnu kamatnu stopu.

65. Minimalna naknada za hibridne instrumente kapitala do njihove konverzije u vlasnički instrument mora biti najmanje jednaka osnovnoj stopi (jednogodišnji IBOR ili ekvivalentna vrijednost koju objavi Komisija⁴⁷), uvećanoj za premiju kako je utvrđeno u nastavku.

Naknada za hibridne instrumente kapitala: jednogodišnji IBOR +

<i>Vrsta primaoca</i>	<i>Prva godina</i>	<i>Druga i treća godina</i>	<i>Četvrta i peta godina</i>	<i>Šesta i sedma godina</i>	<i>Osma godina i razdoblje nakon toga</i>
<i>MSP-ovi</i>	<i>225 baznih bodova</i>	<i>325 baznih bodova</i>	<i>450 baznih bodova</i>	<i>600 baznih bodova</i>	<i>800 baznih bodova</i>
<i>Velika preduzeća</i>	<i>250 baznih bodova</i>	<i>350 baznih bodova</i>	<i>500 baznih bodova</i>	<i>700 baznih bodova</i>	<i>950 baznih bodova</i>

66. Konverzija hibridnih instrumenata kapitala u vlasnički kapital sprovodi se po cijeni koja je za pet ili više posto manja od teoretske cijene dionice bez prava u trenutku konverzije.

67. Nakon konverzije u vlasnički kapital mora se uključiti mehanizam postupnog povećanja naknade državi radi podsticanja korisnika na otkup državne dokapitalizacije. Ako je vlasnički kapital koji proizlazi iz državne intervencije u kontekstu pandemije COVID-a 19 i dalje u vlasništvu države dvije godine nakon konverzije u vlasnički kapital, država dobija dodatni udio u vlasništvu korisnika uz preostali udio koji proizlazi iz konverzije hibridnih instrumenata kapitala u kontekstu pandemije COVID-a 19 koju je sprovela država. Taj dodatni vlasnički udio iznosi najmanje 10 % preostalog udjela koji proizlazi iz konverzije hibridnih instrumenata kapitala u kontekstu pandemije COVID-a 19 od strane države. Komisija može prihvatiti alternativne mehanizme postupnog povećanja pod uslovom da imaju isti podsticajni učinak i sličan ukupni učinak na naknadu državi.

68. Države članice mogu odabrati metodu za utvrđivanje cijena koja uključuje dodatne klauzule o postupnom povećanju ili isplati. One bi trebale biti osmišljene na način da se podstakne rano okončanje državne pomoći za dokapitalizaciju korisnika. Komisija može prihvatiti i alternativne metode za utvrđivanje cijena, pod uslovom da su naknade koje se njima utvrde više ili slične onima koje proizlaze iz prethodno navedenih metoda.

69. Budući da je priroda hibridnih instrumenata vrlo raznolika, Komisija ne pruža smjernice za sve vrste instrumenata. U svakom slučaju za hibridne instrumente poštuju se prethodno navedena načela, pri čemu naknada odražava rizik pojedinih instrumenata.

3.11.6. Upravljanje i sprečavanje neopravdanog narušavanja tržišnog natjecanja

70. Kako bi se spriječilo neopravdano narušavanje tržišnog natjecanja, korisnici ne smiju sprovoditi agresivno komercijalno širenje pomoću sredstava državne pomoći ili preuzimanjem prekomjernih rizika. Primjenjuje se opšte načelo da manji vlasnički udio države članice i veća naknada podrazumijevaju manju potrebu za zaštitnim mjerama.

71. Ako je korisnik mjere dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19 u vrijednosti većoj od 250 miliona EUR preduzeće sa značajnom tržišnom snagom na najmanje jednom od relevantnih tržišta na kojima djeluje, države članice moraju predložiti dodatne mjere za očuvanje učinkovite tržišne konkurencije na tim tržištima. Države članice posebno mogu predložiti strukturne obveze i obveze praćenja poslovanja predviđene u Obavještenju Komisije o korektivnim mjerama prihvatljivim u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 139/2004 i Uredbom Komisije (EZ) br. 802/2004.

72. Korisnicima mjera za dokapitalizaciju u kontekstu pandemije COVID-a 19 zabranjeno je to oglašavati u komercijalne svrhe.

73. Sve dok nije otplaćeno najmanje 75 % mjera dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19, korisnicima koji nisu MSP-ovi onemogućuje se sticanje više od 10 % udjela u konkurentima ili drugim subjektima iz iste vrste poslovanja, uključujući poslovanje sa početka i kraja proizvodnog lanca.

74. U izuzetnim okolnostima i ne dovodeći u pitanje kontrolu koncentracija, ti korisnici mogu steći više od 10 % udjela u subjektima s početka ili kraja proizvodnog lanca u svom području djelovanja, ali samo u slučaju da je sticanje potrebno kako bi se osigurala održivost korisnika. Komisija može odobriti sticanje ako je ono potrebno za očuvanje održivosti korisnika. Sticanje se ne može sprovesti prije nego što Komisija donese odluku o tom pitanju.

75. Državna pomoć se ne koristi za unakrsno suvencionisanje privredne djelatnosti integriranih preduzeća koja su već bila u privrednim poteškoćama na dan 31. decembra 2019. U integriranim trgovačkim društvima uvodi se jasno razdvajanje računa kako bi se osiguralo da mjere dokapitalizacije ne koriste tim djelatnostima.

76. Sve dok mjere dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19 nisu u potpunosti otplaćene, korisnici ne mogu izvršavati isplate dividendi i neobavezne isplate kupona niti otkupljivati dionice, osim u odnosu na državu.

77. Sve dok nije otplaćeno najmanje 75 % mjera dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19, naknada svakom članu korisničke uprave ne smije biti veća od fiksnog dijela njegove naknade na dan 31. decembra 2019. Za osobe koje postanu članovi uprave tokom ili nakon dokapitalizacije kao ograničenje primjenjuje se najniža fiksna naknada za nekog od članova uprave na dan 31. decembra 2019. Ni u kakvim okolnostima ne isplaćuju se bonusi ni druge varijabilne ili slične naknade.

3.11.7. Strategija izlaska države iz sudjelovanja koje proizlazi iz dokapitalizacije i obveze izvještavanja

⁴⁷ Osnovne stope izračunane u skladu sa Komunikacijom Komisije o reviziji metode za utvrđivanje referentnih kamatnih i diskontnih stopa (SL C 14, 19.1.2008., str. 6.) i objavljene na internet stranicama Glavne uprave za tržišnu konkurenciju na https://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html.

78. Korisnici koji nisu MSP-ovi, a primili su dokapitalizaciju u kontekstu pandemije COVID-a 19 u iznosu od više od 25 % vlasničkog kapitala u trenutku intervencije moraju dokazati postojanje vjerodostojne strategije izlaska države članice iz sudjelovanja, osim ako se državna intervencija smanji ispod nivoa od 25 % vlasničkog kapitala u roku od 12 mjeseci od datuma dodjele pomoći.⁴⁸

79. Strategijom izlaska utvrđuje se:

(a) plan korisnika za nastavak djelatnosti i korišćenje sredstava koja je uložila država, uključujući raspored plaćanja naknade i otkupa državnog ulaganja (zajedno „raspored otplate”); i

(b) mjere koje će korisnik i država preduzeti kako bi se pridržavali rasporeda otplate.

80. Strategiju izlaska trebalo bi pripremiti i dostaviti državi članici u roku od 12 mjeseci nakon dodjele pomoći, a država članica mora je odobriti.

81. Osim obveze utvrđene u tačkama od 78. do 80., korisnici moraju izvijestiti državu članicu o napretku u sprovođenju rasporeda otplate i usklađenosti sa uslovima iz odjeljka 3.11.6. u roku od 12 mjeseci od objavljivanja rasporeda, a nakon toga periodično svakih 12 mjeseci.

82. Sve dok se u potpunosti ne otplate mjere dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19, korisnici dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19, koji nisu MSP-ovi, objavljuju informacije o korišćenju primljene pomoći u roku od 12 mjeseci od datuma dodjele pomoći, a nakon toga periodično svakih 12 mjeseci. To bi posebno trebalo uključivati informacije o načinu na koji se sredstvima primljene pomoći podupiru njihove aktivnosti u skladu sa ciljevima EU-a i nacionalnim obvezama u pogledu zelene i digitalne tranzicije, uključujući cilj klimatske neutralnosti EU-a do 2050.

83. Država članica trebala bi svake godine izvještavati Komisiju o sprovođenju rasporeda otplate i ispunjavanju uslova iz odjeljka 3.11.6. Ako je korisnik primio dokapitalizaciju u kontekstu pandemije COVID-a 19 u iznosu većem od 250 miliona EUR, izvještavanje uključuje informacije o ispunjavanju uslova iz tačke 53.

84. Ako šest godina nakon dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19 intervencija države nije smanjena na nivo ispod 15 % vlasničkog kapitala korisnika, Komisiji se mora dostaviti na odobrenje plan restrukturiranja u skladu sa Smjernicama o državnoj pomoći za sanaciju i restrukturiranje. Komisija će procijeniti osiguravaju li mjere predviđene u planu restrukturiranja održivost korisnika, s obzirom na obveze na nivou ciljeva EU-a i nacionalne obveze u pogledu zelene i digitalne tranzicije i izlazak države, a da pritom ne utiče negativno na trgovinu u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu. Ako korisnik nije društvo koje se nalazi na berzi ili je riječ o MSP-u, država može odlučiti dostaviti plan restrukturiranja samo ako intervencija države nije smanjena ispod razine od 15 % vlasničkog kapitala sedam godina nakon dokapitalizacije u kontekstu pandemije COVID-a 19.

4. PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE

85. Uz izuzetak podrške dodijeljene u skladu sa odjeljcima 3.9. i 3.10. države članice dužne su objaviti relevantne informacije⁴⁹ o svakoj pojedinačnoj pomoći dodijeljenoj u skladu s ovom Komunikacijom na internet stranicama o državnoj pomoći ili pomoću IT alata Komisije⁵⁰ u roku od 12 mjeseci od trenutka dodjele. Države članice dužne su objaviti relevantne informacije⁵¹ o svakoj pojedinačnoj dokapitalizaciji odobrenoj u skladu sa odjeljkom 3.11. na internet stranicama o državnoj pomoći ili upotrebom IT alata Komisije u roku od 3 mjeseca od trenutka dokapitalizacije. Nominalna vrijednost dokapitalizacije navodi se po korisniku.

86. Države članice dužne su Komisiji dostavljaju godišnje izvještaje.⁵²

87. Države članice dužne su do 31. decembra 2020. Komisiji dostaviti popis mjera uvedenih na osnovu programa odobrenih na osnovu ove Komunikacije.

88. Države članice moraju osigurati vođenje detaljne evidencije o dodjeli pomoći predviđenih ovom Komunikacijom. Takve se evidencije, koje moraju sadržavati sve informacije potrebne kako bi se utvrdilo da su ispunjeni potrebni uslovi, moraju čuvati 10 godina nakon dodjele pomoći i na zahtjev dostaviti Komisiji.

89. Komisija može zatražiti dodatne informacije o dodijeljenim pomoćima kako bi provjerila jesu li se poštovali uslovi utvrđeni u odluci Komisije kojom je odobrila pomoć.

⁴⁸ Za potrebe ovog pododjeljka 3.11.7. hibridni instrumenti koje je odobrila država trebali bi se smatrati vlasničkim kapitalom.

⁴⁹ Riječ je o informacijama propisanim u Prilogu III. Uredbi Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. juna 2014., Prilogu III. Uredbi Komisije (EU) br. 702/2014 i Prilogu III. Uredbi Komisije (EU) br. 1388/2014 od 16. decembra 2014. Za povratne predujmove, jamstva, zajmove, podređene zajmove i druge oblike potpore nominalna vrijednost temeljnog instrumenta navodi se po korisniku. Za porezne olakšice i povoljnije uvjete plaćanja iznos potpore za pojedinačnu potporu može se navesti u rasponima.

⁵⁰ Stranica za javno pretraživanje baze podataka „Transparentnost državnih potpora” omogućuje pristup relevantnim podacima koje su države članice dostavile u skladu s europskim zahtjevima transparentnosti za državne potpore i dostupna je na <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=en>.

⁵¹ Riječ je o informacijama propisanim u Prilogu III. Uredbi Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. juna 2014., Prilogu III. Uredbi Komisije (EU) br. 702/2014 i Prilogu III. Uredbi Komisije (EU) br. 1388/2014 od 16. decembra 2014.

⁵² SL L 140, 30.4.2004., str. 1–134.

5. ZAVRŠNE ODREDBE

90. Komisija ovu Komunikaciju primjenjuje od 19. marta 2020. imajući u vidu ekonomske posljedice COVID-a 19, zbog kojih je bilo nužno djelovati bez odlaganja. Aktualne vanredne okolnosti opravdani su razlog za ovu Komunikaciju, koja se neće primjenjivati nakon 31. decembra 2020. Komisija je može preispitati prije tog datuma uzimajući u obzir važna razmatranja o politici tržišne konkurencije ili ekonomije. Ako bude potrebno, Komisija može dodatno objasniti svoj pristup određenim pitanjima.

91. Komisija će odredbe ove Komunikacije primjenjivati na sve relevantne prijavljene mjere počevši od 19. marta 2020., čak i ako su joj mjere prijavljene prije tog datuma.

92. U skladu s obavještenjem Komisije o utvrđivanju pravila koja se primjenjuju na ocjenu nezakonite državne pomoći⁵³ Komisija na neprijavljenu pomoć primjenjuje sljedeće odredbe:

- a. ovu Komunikaciju, ako je pomoć dodijeljena nakon 1. februara 2020.;
- b. pravila koja su bila primjenjiva u trenutku dodjele pomoći, u svim drugim slučajevima.

93. Komisija u bliskoj saradnji s dotičnim državama članicama osigurava brzo donošenje odluka nakon jasnog i potpunog prijavljivanja mjera obuhvaćenih ovom Komunikacijom. Države članice trebale bi obavijestiti Komisiju o svojim namjerama i što je moguće prije i detaljnije prijaviti planove uvođenja takvih mjera. Komisija će državama članicama pružiti smjernice i pomoć u tom procesu.”.